

Og så fandt Lars Bønding på navnet Inseminør...

*Af Søren Jensen
Aakjærvej 13.2-1
7800 Skive*

Som en af de inseminører der blev uddannet på det første hold, vil jeg prøve at skrive om noget af det jeg husker fra den tid.

For knap halvandet år siden fik jeg en hjerneblødning der hæmmer mig i det daglige, men jeg vil fortælle sådan som jeg husker det.

Jeg tror det var sidst i juni måned 1944, at bestyrelsen for De Samvirkende Danske Kvægavlsforeninger med deres konsulenter afholdt et møde i Fredericia, og meningen var at drøfte om der skulle afholdes et kursus for at uddanne nogle kvægavlsassistenter som kunne inseminere medlemmernes køer. Baggrunden herfor var stor mangel på dyrlæger, og man håbede samtidig at det kunne billiggøre arbejdet.

Resultatet af mødet blev, at de Samvirkende Kvægavlsforeninger skulle prøve at få et kursus op at stå med start på Tune Landbrugsskole i begyndelsen af august måned. Man regnede med at nogle af de yngre nyuddannede landbrugskandidater måske ville søge om optagelse på kurset. Desuden forventede man ansøgninger

fra fodermestre og kontrolassistenter.

Da jeg hørte om planen henvendte jeg mig til Salling Landboforenings konsulent i kvægavl, han var også sekretær for Skiveegnens Kvægavlsforening, for at høre om man der ville støtte mig i at blive optaget på kursus.

Jeg havde på dette tidspunkt været kontrolassistent i Grinderslev Kontrolforening i Midtsalling i 3-4 år.

Det ville man godt, og jeg blev optaget.

Der blev optaget 20 kursister, heraf 7 landbrugskandidater, og så vidt jeg husker stod der en kvægavlsforening bag alle.

Den 4 august 1944 mødtes vi på Tune Landbrugsskole som stillede lærere til rådighed, deriblandt skal særligt nævnes forstander Johannes Larsen.

Ved udtagning af sæd og dens vurdering og behandling var det forsøgsleder K. Hansen fra Fauerholm der lærte fra sig. Ellers var det den nyuddannede dyrlæge Rottensten der tog sig af undervisningen. Han kom senere til at stå for inseminøruddannelsen.

Senere kom der også lærere fra Landbohøjskolen bl. a. så vidt jeg husker en lærer Stensberg.

Det var Niels Hvirvelkær der lærte os at inseminere, han var bestyrelsesmed-

lem i De Samvirkende Kvægavlsforeninger. Han var en praktisk landmand der tog frisk på opgaven.

I starten kneb det med at få materiale at øve os på, så vi hentede 6 køer på Hedehusenes station, de var opkøbt til formålet. Det varede dog ikke længe inden der ikke var slimhinde tilbage i tarmene, så det blev efterhånden en blodig affære.

Senere kom vi til Roskilde kvægtorv for at øve os på slagtedyr. Der var imidlertid modstand mod dette fra dyrlægernes side, så der var et stykke tid hvor vi ikke var derinde. Så vidt jeg husker var Foreningen til Dyrenes Beskyttelse også indblandet. Jeg mener det var slagtemesteren på Kvægtorvet der tog affære og problemet blev løst.

Umiddelbart efter at kurset var startet, mødte en delegation fra De Samvirkende Kvægavlsforeninger op sammen med konsulent Maarsø der var sekretær. Der blev fra kursusedtagerens side efterlyst en anden betegnelse for os end kvægavlsassistenter, idet denne betegnelse blev brugt i en anden sammenhæng.

Vi fik at vide at hvis vi kunne finde et navn der kunne godkendes måtte vi gerne det. Det blev Lars Bønding der fandt på navnet »Inseminør«.

Lars Bønding var i to år inseminør ved Skiveegnens Kvægavlsforening og blev derefter lærer på Asmildkloster Landbrugsskole.

»Inseminør« skulle ifølge Bønding betyde »den der lægger sæd ind«. Det skulle være fransk.

Da kurset sluttede og det nye navn blev foreslået, pointerede Maarsø meget skarpt, at vi kom på dette kur-

sus som kvægavlsassistenter, og som kvægavlsassistenter forlader vi dette kursus.

Indbyrdes var vi enige om at prøve at gøre inseminørnavnet obligatorisk, og det lykkedes.

Ellers forløb kurset meget hyggeligt mellem os.

Der var en del skriverier i dagspressen fra dyrlægeside, idet der blev stillet spørgsmålstejn ved om vi ville være i stand til at løse de opgaver vi skulle i gang med. Dyrlægerne mente at der var kursusedtagere der tidligere havde drevet kvaksalveri, bl. a. ved at have klemt køer, foretaget drægtighedsundersøgelser m.m. Da vi først kom i arbejde mener jeg at samarbejdet med dyrlægerne gik ganske godt.

Jeg håbede efter eksamen at få arbejde i Skiveegnens Kvægavlsforening, men der var på dette tidspunkt fastansat fire dyrlæger i Skive.

Bestyrelsen havde en aftale med dem om at de først skulle søge efter en dyrlæge, og hvis en sådan søgte pladsen, så skulle han ansættes.

Der var lige blevet en plads ledig og den fik Lars Bønding. Jeg måtte ud i mit gamle job som kontrolassistent. Efter et halvt års tid blev jeg tilbudt en plads ved Bjerringbro Kvægavls-og Landboforening. Der skulle jeg passe tyrene som jeg også skulle tage sæd af. Der var tre eller fire tyre.

Desuden var der en sort og en rød tyr der stod i staldene ved Bjerringbro Mølle, de var faldet for tuberkuloseprøven.

Når sæden var taget skulle den gøres klar så de to praktiserende dyrlæger i Bjerringbro kunne betjene deres kunder. Endvidere skulle flere

praktiserende dyrlæger have tilsendt sæd, det drejede sig om dyrlæger i Ulstrup, Ans, Rødkjærsbro m. fl.

Efter et halvt års forløb kom jeg selv i gang med at inseminere. Det var sådan, at dyrlægerne skulle blive ved med at betjene deres kunder, hvis de henvendte sig angående inseminering

For at jeg kunne konkurrere med dem skulle medlemmerne kunne bestille inseminering hver dag indtil kl. 8 og mellem kl. 12 og 13, det gav mange ekstra kilometer hver dag.

Den bil jeg havde til rådighed var en to personers Ford årg. 1931, det var helt fint, men det kneb med at skaffe dæk til den.

I sommeren 1946 kørte jeg på motorcykel. Det var mange gange en våd omgang, men jeg blev efterhånden helt fortrolig med at bruge den.

Engang sidst på sommeren 1946 ringede Lars Bønding fra Skive og meddelte at han havde fået plads på Asmildkloster Landbrugsskole som lærer.

Jeg søgte den ledige stilling i Skive, samtidig var der en dyrlæge der forlod sit job, hans plads blev besat af den kendte humørspreder Hans Brydeboel.

Da vi begyndte den 1 november var der tre fastansatte dyrlæger og fire inseminører. Der var mindre prisforskelle i kredsene, det var på grund af hormonbehandling som dyrlægerne havde lov til at udføre, det skulle udjævne prisforskellen

Omgangstonen med dyrlægerne var fri og kammeratlig, men vi havde også et »Es« i Hans Brydeboel.

De første år havde vi mange omløbere, men Rottensten og insemi-

nørerne i Århus fandt ud af at der var noget galt med sæden fra visse tyre. Der var tale om en »vibro fetus«. Det var det udtryk vi brugte.

Når vi brugte sæden fra en vibro-smittet tyr til en ko kastede den som regel fosteret i løbet af 7-10 uger.

En sådan ko kunne godt blive drægtig, når der var opnået tilstrækkelig immunitet.

Måden vi anvendte for at konstatere om tyren var vibro-befængt var, at vi tog frisk og ufortyndet sæd med, skubbede en steril tampon ind i koens skede, hvorefter koen blev insemineret med ufortyndet sæd.

Efter nogle dage kørte vi så ud til koen igen og lagde igen en tampon ind. Denne tampon skulle så afgøre om koen var vibro-smittet ved insemineringen. Disse to tamponer blev så sendt til bakteriologisk undersøgelse.

Jeg har mange gange undret mig over at det var en så primitiv måde at klarlægge på om en tyr var vibro-smittet.

Efter disse prøver blev der sat antibiotika til al sæd, med det resultat, at omløberprocenten dalede betydeligt.

Derefter blev det jo sådan, at tyre der blev indsat på en tyrestation, skulle være vibro-fri.

I Skive fik vi plads til to gange tyve kvier til afkomsprøver, det var en spændende tid.

Nu findes der andre måder at finde de bedste tyre til avlen på.

Kravene er blevet større, og udviklingen løber hurtigt, men det skal man ikke fortabe sig i, når man har passeret de 80 år.